

POTICANJE IGRE MALE DJECE

Je li tim u vašem vrtiću pod pritiskom da jasličare treba poučavati čitanju ili nekim drugim sličnim, ali neprijemnim vještinama? Jeste li bili u potrazi za nekim principima na kojima ćete zasnovati kurikulum za jasličare? Tim i roditelji možda mogu porazgovarati o važnosti igre kod jasličara.

IGRA JE SREDIŠNJA AKTIVNOST U DJETINJSTVU. Za jasličare, igra je način na koji oni spoznaju sebe i svoj svijet. To je također način na koji počinju svladavati mnoge osnovne tjelesne, društvene i intelektualne vještine i pojmove. Stručni tim u programima za malu djecu prepoznaje važnost igre u životu mališana, kao što su to učinili Hartley i Goldenson kad su napisali da "igra nije samo dječji odgovor na život; to je njegov život ako će postati vitalni, kreativni pojedinac koji se stalno razvija."

Zbog naročite vrijednosti igre za malu djecu i rastućeg broja jasličara u vrtićkim programima, uloga odraslog u olakšavanju kvalitetne igre sve je važnija. Jasličari mogu iskusiti igru visoke kvalitete ako odrasli podržavaju njihovu igru, bez obzira je li potaknuta od strane djeteta ili je planiraju odrasli.

PODRŽAVANJE IGRE

Primarna odgovornost odraslih u poticanju igre jasličara je biti podržavajući sudionik. Odrasla osoba koja podržava u igri odgovara na inicijative jasličara, širi područje igre, a istovremeno dopušta djetetu da vodi igru. Odrasli kroje svoje ponašanje prema aktivnosti i odgovaraju primjereno i promišljeno. Na taj način odrasla osoba djetetu pomaže da napreduje u svim područjima razvoja. Dalje navedene smjernice mogu olakšati poboljšanje igre u podržavajućem okružju.

SMJERNICE ZA PODRŽAVANJE IGRE

Promatrajte dječju igru. Promatranjem odrasli procjenjuju dječji razvoj i uče o jedinstvenosti svakog djeteta. Možete otkriti da jedno dijete provodi mnogo vremena koristeći stolne igračke ili da drugo brzo mijenja područja igre. Bilježenje tih ponašanja pomoći će vam da lakše odaberete aktivnosti i vodite dječje sudjelovanje u njima.

Iskoristite trenutke pogodne za proširenje dječje igre. Možete im pomoći elaborirati igru predlaganjem novih ideja ili dodavanjem rekvizita u područja igre. Pokušajte se voditi onime što dijete kaže ili čini - postavljajte otvorena pitanja, komentirajte, opisuju što dijete čini. Na primjer, ako dvoje djece inicira igru trgovine, odrasli može ponuditi rekvizite kao što su plastično voće i povrće ili prazne kutije od žitarica. Pitanja kao što su *Ivane, vidim da nešto kupuješ! Što kupuješ?* pomažu dječji proširiti dramsku igru vlastitim zamislima.

Ohrabrujte malu djecu da istražuju i eksperimentiraju s materijalima na vlastiti način, sa što manje uputa. Jednom kad se djeca počnu samostalno igrati, izbjegavajte ih previše obasipati pažnjom. U navedenom primjeru odgajateljica je pomogla dječji postaviti trgovinu i postavila je pitanje vezano uz igru koja je počela njihovom inicijativom. Zatim je promatrala s udaljenosti - jedva da su bili svjesni njene prisutnosti!

Omogućite djeci da budu nezavisna kolikogod je to moguće. Možda ćete biti u iskušenju da djetetu pokažete kako pravilno smjestiti puzzle, ali vrijednost dječjeg otkrića je važnija od složenih puzzli.



Jaslice BUBAMARE, Pula

Izbjegavajte prekidati dječju igru osim ako je to neizbježno zbog redovne rutine kao što su ručak ili odmor (u tom slučaju treba dati primjereno upozorenje). Ne prekidajte igru koju su inicirala djeca zbog aktivnosti koju su inicirali odrasli.

Neka mala djeca znaju da ste zainteresirani za ono čime se bave tako što ćete ih **ohrabriti da govore o svojoj igri**. Maloj djeci pokažite svoj interes za ono što rade ohrabrujući ih da govore o svojoj igri. Za malu djecu s ograničenim jezičnim sposobnostima, dobro je kad govorite o onome što rade na glas. Vole čuti kako govorite o njima a vaše će ih zanimanje oduševiti! "Marko koristi crveni flomaster. Gledaj kako crta s jedne strane papira na drugi. Brzo crta! Sad crta sporo!"

Budite djeci na raspolaganju za pomoć kad je to potrebno. Najmanje jedna odrasla osoba treba nadgledati cijelu skupinu kako bi mogla zadovoljiti potrebe djeteta u trenutku.

Izbjegavajte nepotrebnu konverzaciju s drugim odraslima. Osoblje treba biti ili uključeno u rad s djecom za vrijeme igre ili promatrati djecu.

PLANIRANJE IGRE

Osim ovih smjernica, odrasli moraju planirati kako će podržavati dječju igru. Prvo, osoblje treba procijeniti fizičko okruženje. Dobro postavljen prostor za jasličare je onaj koji ih poziva na samostalno istraživanje i rad s materijalima. Materijali moraju biti dostupni i njihovo korištenje treba s vremena na vrijeme ponovno procijenjivati, kad ih tim dodaje, premješta ili mijenja.

Tim također planira igru oblikovanjem posebnih iskustava koje jasličari mogu inicirati sami. Te aktivnosti potaknute od strane odraslih zasnivaju se na dnevnim promatranjima djece kao i na formalnoj procjeni. One također moraju zadovoljavati sljedeće kriterije koje navodi Spodek (1977).

1. Aktivnost vodi računa o tome kako jasličari spoznaju ili razumijevaju ideje i odnose. To dopušta djeci da nauče kroz aktivna iskustva i istraživanje. Tim postavlja pitanje: *Mogu li djeca koristiti više od jednog osjeta za proučavanje materijala? Mogu li s njim nakon nekog vremena manipulirati? Jesu li im materijali stvarni i poznati?*
2. Aktivnost je razvojno-primjerena, i uzima u obzir što jasličari znaju i mogu dok vježbaju i iskušavaju svoje tek stečene sposobnosti.
3. Iskustvo je vrijedno pažnje. Djeca će koristiti ili stjecati vještine koje će se prebaciti na daljnje učenje. Aktivnost nije nešto što ih jednostavno treba zaposliti ili dovesti do krajnjeg proizvoda.

Neki primjeri igre ili aktivnosti primjerene za jasličare su slikanje prstima, plesanje, igranje lota, igranje vodom i nizanje većih perlica. Te aktivnosti zahtijevaju nadzor

odraslih zbog izvedljivosti i sigurnosti.

Tim može planirati te aktivnosti unaprijed, osim možda za vrloiskusne koji znaju spontano inicirati aktivnost, izvlačenjem iz bogatstva ideja koje su akumulirali. U *Centru za dojenčad i malu djecu Seučilišta Illinois* tim koji radi s malom djecom tjedno se sastaje i razgovara o iskustvima koje bi voljeli ponuditi djeci, a koja se zasnivanju na njihovom promatranju i procjenama. Izlaže se tjedni plan koji sažima te aktivnosti. (vidi tablicu 1). Ti planovi se čuvaju kako bi osoblje bilo sigurno da nudi raznolika iskustva.

Tablica 1

DAN	JUTRO	POSLIJE PODNE
Ponedjeljak	slikanje prstima	šetnja cvjetnjakom
Utorak	plastelin	slikanje na stalku, loto kartice
Srijeda	igra vodom	ples sa šalovima uz glazbu
Četvrtak	pranje povrća	navođenje perlica za užinu
Petak	muzički instrumenti	ljepljenje papira

SMJERNICE ZA PLANIRANE AKTIVNOSTI

1. Planirajte aktivnosti u malim grupama za ne više od tri do četiri jasličara istovremeno. Kad su aktivnosti individualiziranije djeca provode vrlo malo vremena čekajući. Interakcija među djecom i odraslima potiče se kroz aktivnosti u malim grupama.
2. Omogućite djeci da sama čine što je više moguće, izbjegavajući iskušenje da im olakšate aktivnost tako što ćete nešto učiniti umjesto njih.



DV ŠKURINJE, Rijeka

Kad odrasli obave gotovo svo rezanje i ljepljenje u umjetničkim aktivnostima, vrijednost se tog iskustva za djecu gubi.

3. Kako bi spriječili frustraciju i dosadu pokušajte optimizirati očekivanja od djece. Jasličari mogu napraviti veliki nered, biti vrlo aktivni i škrti sa svojim igračkama i prostorom. U isto vrijeme mogu riješiti mnogo vlastitih problema, mogu raditi na projektu ili aktivnosti samostalno začudno dugo te mogu biti odgovorni za vraćanje materijala na mjesto. Primjerena razvojna očekivanja u odnosu na po-našanje male djece za vrijeme planiranih aktivnosti vrlina su dobrog člana tima!

4. Omogućite djeci da griješe i vjerujte da će uspjeti riješiti problem. Djeca uče eksperimentirajući. Stoga, proces postaje važniji od rješenja ili proizvoda. Budite spremni pomoći kad zatreba, međutim, ohrabrite i djecu da pomažu jedna drugoj. Osim toga, budite dovoljno fleksibilni i ugradite dječje razigrane, spontane ideje u sve aktivnosti.

5. Planirajte aktivno uključivanje djece u aktivnost. Dok jasličari mogu uživati u gledanju i slušanju do neke mjere, pasivno čekanje im je teško. Vodite računa o tome da djecu uključite što je više moguće u sve aspekte aktivnosti, uključujući pripremu i pospremanje.

6. Izbjegavajte dominaciju nad igrom male djece. Dril, propitkivanje, instrukcije o tome kako nešto činiti, davanje previše primjedbi ili kritiziranje djeci umanjuje samopouzdanje i uništava

vrijednost igre.

7. Uvedite aktivnosti i materijale s puno entuzijazma. Pripremite ih kako bi privukli djecu.

8. Izbjegavajte uspoređivanje dječjih radova. Komentirajte ono što rade. "Vidim da si sve dijelove slagalice poslagaao oko ruba pločice. Prekrio si cijeli papir ljubičastom bojom."

9. Budite spremni odustati od svojih planova, i umjesto toga slijedite dječje vodstvo, proširujući igru u koju su djeca trenutno uključena.

Brenda Krause Eheart i Robin Lynn Leavitt
prevela Biserka Tomljenović - Belicza



Jaslice BUBAMARE, Pula

DJEČJE ISKRICE

Išli bumo vun dok nas sunce prozove ... *Monika*

Kondicija to ti je policija. *Janja*

Ja bi crtal FRIŠKU kruha! *Filip*

Ja nebrem napisati centare. Samo morem crtati.

Martin

Na galeriju se ide korak polako. *Janja*

Kaj je to kaj se ne gleda? Megla! *Leo*

Na našoj televiziji su rekli da bu pljuskavina i rekli

su još da bu grmljavina. *Ružica*

Afrička ljubica se zove zato kaj jo je neko kupil u

Afriki. *Karla*

Amerika nema svoj jezik – ima samo engleski.

Nikola

O MAMAMA

Volim mamu jer jako dobro suđe pere! *Josipa*

Volim svoju mamu zato kaj mi je lepa i zato dok

ide na posal kaj si stavi lepe stvari. *Branimir*

Ja imam jednu mamu, zato jer treba biti jedna maam od svih. *Monika*

Ja imam jednu mamu, zato kaj ne mogu biti dvije mame jer nemamo puno kreveti! *Ružica*

Ja imam samo jenu mamu jer nemamo puno dece pri meni. *Deni*

Ja imam samo jednu mamu i jednog tatija, jer imamo samo jednog kreveta za tatu i mamu. *Janja*

Ja imam samo jednu mamu jer je baka rodila samo jednu. *Arijana*

DV Mrav iz Mačkovca